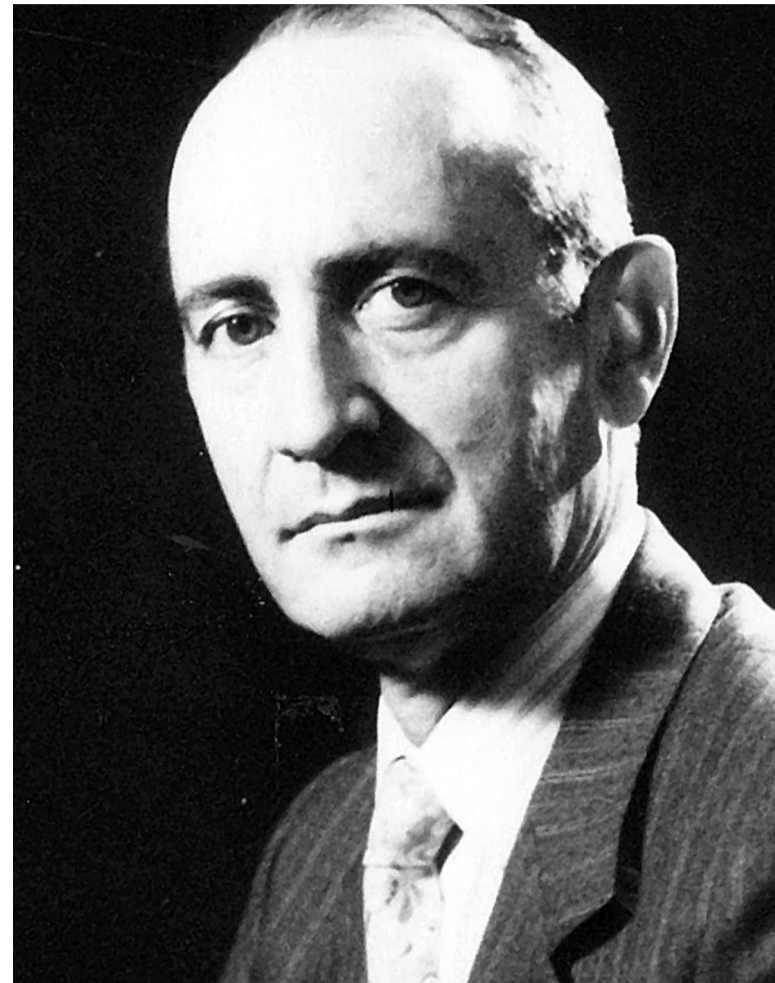

Historiador i activista d'una Europa no nuclear

Ivo Rens (Anvers, 1933), professor d'Història de les doctrines polítiques a la Facultat de Dret de la Universitat de Ginebra i a d'altres centres universitaris europeus i d'arreu del món, gran viatger, és un europeu pels quatre costats. Belga de naixement, de mare francesa d'Algèria, ha tingut, també, al llarg dels anys i a causa del seu pelegrinatge acadèmic, les nacionalitats francesa i suïssa. Llicenciat i doctorat en Dret per les universitats de Ginebra i per la Lliure de Brussel·les, els anys cinquanta va ser membre i secretari, respectivament, de l'Oficina interparlamentària a Ginebra, i de la Unió interparlamentària, i conseller del viceprimer ministre de Bèlgica, Paul-Henri Spaak, de 1963 a 1965. El seu compromís ecològic i antinuclear arrenca de 1973 i es reforça el 1976, arran de la decisió del govern francès de construir a Creys-Malville (Lió) el reactor de neutrons ràpids SuperPhénix, que el govern de Jospin, el 1997, va ordenar desmantellar.

IVO RENS

Xavier Garcia

PERIODISTA

Devia conèixer el senyor Ivo Rens cap al 1980, en ocasió de dues trobades que recorde perfectament: el Col·loqui d'ECOROPA (Acció Ecològica Europea) a la Universitat de Kassel (RFA), el setembre d'aquell any, i posteriorment, el desembre, arran d'un viatge particular a Ginebra, on vaig veure per darrera vegada Denis de Rougemont, a la seva Villa Moynier, santuari del millor i més exigent europeisme. El senyor Rens, des de la seva ocupació professoral universitària, va anar entrant en els àmbits de l'ecologia política i de l'energia a mitjans anys setanta, en paral·lel a l'inici de l'ebullició dels moviments socials europeus.

Pel relat biogràfic que m'envia, després de vint anys de no saber l'un de l'altre, observo amb astorament la qualitat i quantitat dels llocs del món on ha viscut i viatjat: de Brussel·les a Nova Zelanda i a Austràlia, passant per Orà i Frenda (Algèria), durant els anys de la Segona Guerra Mundial, per Londres (1944-1945), on el seu pare era consultat per De Gaulle, passant també per Montreal (1945-1948), on també el seu pare havia estat nomenat director adjunt de l'Oficina Internacional del Treball, passant després a viure a Ginebra (1948-1959), amb estades per estudis a París, Alger i Madrid, després a l'Alta Savoia (1959-1963) per anar localitzant el seu domicili a Ginebra, a la Universitat de la qual, i dintre la Fa-

cultat de Dret, ha desplegat una intensa activitat d'ensenyant com a encarregat de curs i professor extraordinari i ordinari d'Història de les doctrines polítiques, a més d'haver estat professor invitat i associat de les facultats de Ciències Socials i Polítiques a les universitats de Lausana i París I Panthéon-Sorbonne. Igualment, va ser director, diverses vegades, del Departament d'Història del Dret i de les doctrines jurídiques i polítiques a la citada Facultat ginebrina i president del Consell d'aquesta Universitat.

En fi, un itinerari acadèmic i intel·lectual per treure's el barret, adobat amb una sèrie de publicacions que reflecteixen el seu caràcter complet d'investigador i d'activista, quan ha calgut. Entre els seus treballs pròpiament de recerca històrica, destaquen els volums *L'Assemblée algérienne* (París, 1957, la seva tesi de doctorat en dret), la seva col·laboració a *Parlements, une étude comparative sur les différents types de parlements existant dans le monde* (París, 1961) i els tres volums dedicats al socialisme racional d'Hipòlit Colins de Ham (Brussel·les, 1783-1859), el darrer dels quals és *Histoire d'un autre socialisme. L'École colinsienne 1840-1940* (Ed. de la Baconnière, Neuchâtel, Suïssa, 1979), en col·laboració amb William Ossipow.

L'inici d'un combat

Però la dimensió més pública de la seva activitat com a assagista i indagador de les idees socials i políti-

ques va aparèixer amb força no del passat, sinó d'un present rabiós —el seu, el de tots— que empenyia a actuar comunitàriament per preservar el futur de la mateixa comunitat. Aquell present —el dels anys setanta— que, amb el xoc petrolier de 1973, va revelar a Ivo Rens el desafiament a què s'enfrontava la humanitat en els anys a venir. A través del seu col·lega Jacques Grinevald, professor com ell a la Facultat de Dret, a Ginebra, Ivo Rens té accés al pensament econòmic de Nicholas Georgescu-Roegen, fonamentat en el segon principi de la termodinàmica o Llei de l'Entropia, a partir del qual comprendre els problemes econòmics, energètics i ecològics que presenta conjuntament la societat del creixement industrial i tecnològic. Paral·lelament, a través dels articles i llibres de Philippe Lebreton, coneix de primera mà els preparatius del programa nuclear francès, caracteritzat, com se sap, per la seva «grandeur».

De manera que —com em deia fa poc el professor Rens— ja estava, doncs, sensibilitzat quan, el novembre de 1976, el govern francès es pronuncià a favor de la construcció a Creys-Malville del reactor supergenerador de neutrons ràpids, anomenat SuperPhénix, que havia d'usar plutoni com a combustible, amb la finalitat de produir-ne més que de consumir-ne. «Vaig començar a parlar d'aquesta qüestió amb un dels meus col·legues a la Universitat, el profes-

sor de física teòrica, Charles Enz, que em va donar totes les raons per oposar-s'hi. I aquí va començar tota la nostra acció, que es produí en paral·lel a les grans manifestacions de francesos, alemanys, suïssos i italians, els estius de 1976 i 77, directament afectats per aquella bogeria tecnològica, als voltants de Creys-Malville.»

En efecte, a finals d'agost de 1977, i portant la senyera ben alta, hi havia, entre aquella turbulència de gasos i porres atacant els nous Guerrers de l'Arc de Sant Martí, una petita comitiva catalana que encapçalava el nostre indomable Santiago Vilanova, que escriví un reportatge esborronador al *Diario de Barcelona*. Així va començar tot, també entre nosaltres, que vam saber què passava, més enllà de la Llibertat, Amnistia i Estatut d'Autonomia, i vam poder entrar en relació amb el grup de científics, professors i intel·lectuals que, des de Ginebra, París o Grenoble, actuaven d'acord amb la seva consciència per aturar aquella Megamáquina de la mort.

La Crida de Ginebra

I així va començar, per part d'Ivo Rens, un combat civil ple d'arguments contra els Estats i el seu foc nuclear. Va ser ell qui va mobilitzar els universitaris suïssos i els dels països pròxims que el 2 d'octubre de 1978 van signar i fer conèixer públicament, i amb destí a les autoritats polítiques europees, l'ano-

menat *Appel de Gèneve* (Crida de Ginebra), al voltant de la qual es formà una Associació, presidida els primers anys per Rens, i que portà tot el pes d'una campanya esgotadora: recollida de signatures, que van arribar fins a les 50.000, entre les quals les que encapçalaven el Manifest de suport a aquella Crida, amb celebritats com Heinrich Böll, Konrad Lorenz, Jan Tinbergen, Aurelio Peccei, Roger Garaudy, Robert Jungk, Michel Butor, Denis de Rougemont o Lew Kowalski; l'edició col·lectiva del *Livre jaune sur la société du plutonium* (Llibre groc sobre la societat del plutoni), publicat el 1981 a Neuchâtel; la celebració d'innombrables conferències-debats, recollits el 1984 en el volum *Énergie et société. Les surgénérateurs: vrai ou faux problème*, publicat per l'Institut Nacional de Ginebra, amb la participació d'experts de la Comissió Cantonal en Matèria d'Energia, l'Associació per la Crida de Ginebra i la Societat Suïssa d'Enginyers Nuclears; igualment, les nombroses cartes adreçades personalment als presidents de govern, dels parlaments, del Consell d'Europa i fins i tot al Papa de Roma, en un arc polític que abraçava dels Urals a Portugal; i, en fi, la publicació constant d'articles, comunicats de premsa i butlletins, tots ells recordant els advertiments que, des del primer moment, van efectuar diverses entitats pacifistes, ecologistes i antinuclears, des de França el juliol de 1976, i la